

Alexandra F. NIEMIROVSKAJA,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Chair of Ukrainian Philology and Methods of Teaching of Special Subjects, South-Ukrainian K. D. Ushynsky National University; 26 Staroportofrankovskaja str., Odessa, 65020, Ukraine; e-mail: layma-59@ukr.net; agnia9886@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9638-152X

THE PROPER NAMES OF THE TITLE PERSONAGE AS MEANS OF CREATE OF THE BELLE-LETTER CHRONOTOP

Summary. The *object* of this article is the semantic feature of the title personage in the historical novel by V. Malyk «Prince Igor». The stylistic role of the proper names was analyzed also. Their role was revealed in the local and temporal structure of the literary work. In the title of any belle-letter word carries a special expressive, semantic and stylistic load plays a role of laconic lexical epicenter then figuratively and captiously conveys the meaning of the whole work. The specific of the title makes him the leading value for belle-letter context. It is the first sign of the work and the first element of removable storage space, an original thesis that is revealed in the process of reading the work. The title combines the artistic text becomes the key to its interpretation. Using of the proper name of the title personage depends on the themes of the work, on the artist's intention. This is a cause of the functioning of concrete variants of title. Author thinks out care every using of the title. It demonstrated the large spectrum of figurative and expressive transformations and close cooperation with all linguistic and extralinguistic factors. The *result* of the study of functioning of title personage's proper name establishes about its pragmatic orientation and great connotative potential, which contains activate stylistic and expressive component. That extends expression of the title, its importance for create the artistic chronotope. The *main findings* of the research are that the proper name of title personage performs text-forming, chronotopic (time and space showing), characterizing, and expressive functions, which facilitate revealing the general met message and the artist's intention of the text.

Key words: antroponym, appellative nominations, proper names, title, artistic context, local and temporal structure.

Статтю отримано 16.05.2017 р.

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2017.27.107890>

УДК 811.111'373.2

ПОЛЯНИЧКО Олеся Дмитрівна,

аспірант кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна; тел.: +38 067 7860843; e-mail: kella89@rambler.ru; ORCID ID: 0000-0001-6262-241X

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОСМОПОЕТОНІМІВ У ХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню англомовних художньо-літературних власних назв на позначення природних небесних об'єктів — космопоетонімів. *Метою* статті є встановлення особливостей функціонування космопоетонімів у художньому мовленні. *Об'єктом* дослідження було обрано англомовні космоніми, *предметом* — їх номінативно-денотатна класифікація. *Матеріалом* дослідження послуговували космоніми роману Д. Адамса «The Hitchhiker's Guide to the Galaxy» («Автостопом по Галактиці») загальною кількістю 63 одиниці. У досліджуваному літературному творі було виокремлено такі космопоетоніми: планетопоетоніми — власні назви планет, які було вжито в літературному творі (загальна кількість — 39); астропоетоніми — власні назви зірок (загальна кількість — 13 одиниць); галактикопоетоніми — власні назви галактик у художньому мовленні (загальна кількість — 5 од.), а також туманностей (2 од.); констелопоетоніми — власні назви сузір'їв (загальна кількість — 3 од.); сателітонім, який слід термінувати сателітопоетонім — літературно-художня власна назва супутника (загальна кількість — 1). **Висновки.** Значна частина космонімичного сектору аналізованого твору є відбитком умовної номінотворчості представників інших світів, що становить 55,55 %. Це контрастує з власне земною космонімією, яка складає 23,8 %. Таким чином, космопоетоніми відіграють важливу роль у структурі художнього твору, з їхньою допомогою авторів вдається створити автентичний фантастичний світ. *Перспективи подальших розвідок* вбачаємо у вивченні функціонування космопоетонімії на широкому англомовному науково-фантастичному матеріалі з долученням їх денотатно-квалітативної класифікації.

Ключові слова: літературна ономастика, поетонімосфера, космопоетонім, планетопоетонім, астропоетонім, галактикопоетонім, констелопоетонім, сателітопоетонім.

Постановка проблеми. Дослідження пропріативів в останні десятиріччя характеризуються багатовекторністю, яка призводить до постійного розширення обсягу об'єкта наукового зацікавлення ономастологів різних країн. Традиційно в фокусі багатьох ономастичних розвідок знаходяться ядерні розряди власних назв — топоніми, антропоніми, останнім часом до центральних секторів онімичного поля почали відносити також ергоніми. Беззаперечною периферією онімичного поля залишаються космоніми, хоча багато видатних ономастологів спрямовували свої наукові зусилля на встановлення мовної природи, особливостей структури, семантики й функціонування космонімів у мовленні [2; 6;

9; 8; 14 та ін.]. Проте, у дослідженні англійських художньо-літературних власних назв на позначення природних небесних об'єктів спостерігається певна лакунарність, що робить цю розвідку актуальною. До того, вона є актуальною не лише для англійського художнього мовлення, а й для будь-якої мови взагалі, що підкреслюється виданням 2016 року «Українське небо 2. Студії над історією астрономії в Україні» [12], де, зокрема, видано «Назви зоряного неба» Ю. О. Карпенка. Перший випуск [11] вийшов з друку в 2014 р. До його складу увійшла праця І. Процик «Словник власних астрономічних назв української мови», яка презентує 25 словникових статей відповідно до кількості українських астрономів, які мають лінгвокраїнознавчий потенціал.

Постановка завдання. Метою статті є встановлення особливостей функціонування космопоетонімів у художньому мовленні. **Об'єктом** дослідження було обрано англійські космоніми, **предметом** — їх номінативно-денотатна класифікація. **Матеріалом** дослідження послуговували космоніми роману Д. Адамса «The Hitchhiker's Guide to the Galaxy» загальною кількістю 63 одиниці. Започаткований у 1978 р. як комедійне радіо-шоу, пізніше цей роман було видано (1979). Також було створено телевізійний серіал, комп'ютерну гру та кінофільм за цим романом, тобто «The Hitchhiker's Guide to the Galaxy» перетворився на мультимедійний феномен, а власне роман перекладено більш ніж на 30 мов світу.

Зв'язок проблеми з попередніми дослідженнями. У цьому дослідженні ми опікуємося загальними питаннями функціонування космонімів у художньому тексті, передусім, їх, так би мовити, репертуаром. М. М. Торчинський розділяє денотатно-характеристичну типологію онімів на дві частини: денотатно-номінативну й денотатно-квалітаивну класифікації власних назв, — перша з яких «пов'язана з характеристикою пропріальних одиниць за типом іменованих об'єктів. Кожен із них, звичайно, вже має загальну назву і водночас може бути додатково номінований саме за допомогою власної» [10, с. 40]. Що стосується другої частини, то денотатно-квалітаивна типологія пропріативів «пов'язана з якісними ознаками іменованих об'єктів, зокрема їхніми біологічними властивостями, реальністю їх існування, опозицією «макро-мезі-мікро» і кількістю номінованих об'єктів; завершує такий аналіз власних назв екстралінгвальна інформація про денотат» [10, с. 41]. Тож, у пропонованій розвідці увагу передусім приділено денотатно-номінативній класифікації космопоетонімів, причому цей термін поряд з вітопоетонімами, топопоетонімами, прагмапоетонімами, ідеопоетонімами й ергопоетонімами ми розуміємо як «засвідчені в художньому мовленні власні назви відповідно живих істот, географічних і космічних об'єктів, денотатів, співвідносних з матеріальною й ідеальною сферами діяльності, та людських колективів» [10, с. 135–136].

Космопоетоніми є невід'ємною частиною поетонімосфери, яка є специфічним конструктом художнього твору, складноорганізованої структури, в якій різнорівневі компоненти інтегруються й породжують якісно нове утворення [1]. Як було встановлено, ідеальна поетонімосфера має складатися з десяти секторів згідно з існуючими розрядами власних назв [7, с. 54–55]. Ми ж зосереджуємо увагу лише на космонімічному секторі поетонімосфери роману Д. Адамса, до якого долучаються 63 космопоетоніми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Увагу оніматологів сучасності привертають, крім інших пропріативів, також і космопоетоніми. Так, ці власні назви досліджуються на матеріалі українських фантастичних художніх творів Л. С. Кушлак [3; 4; 5]. Значний внесок до вивчення художньої космонімії зробила Л. Ф. Фомина [13], яка дослідила особливості функціонування космопоетонімів у поезіях М. Цветаєвої, а також у творах К. Паустовського й І. Буніна.

Виклад основного матеріалу. Серед космопоетонімів М. М. Торчинський виділяє дві групи власних назв [10, с. 139]: космоорбітопоетоніми й галактикопоетоніми, які визначено як ужиті в літературному творі космоорбітоніми — «власні назви цілих космічних об'єктів, що рухаються за певними законами», та галактиконіми — «власні назви галактик і туманностей» [10, с. 111]. Проте денотатно-номінативна класифікація космонімів М. М. Торчинського є більш детальною стосовно реальних, а не літературно-художніх власних назв зоряного неба [див.: 10, с. 111–114], куди він також включає космопоніми, полікосмоорбітоніми, монокосмоорбітоніми та ін.

У досліджуваному літературному творі було виокремлено такі космопоетоніми:

1) планетопоетоніми — власні назви планет, які було вжито в літературному творі (загальна кількість — 39): *The Earth, Betelgeuse, Damogran, Vogosphere, Eroticon 6, Magrathea, Soulianis, Rahm, Atlantis, Maximegalon, Ograloon, Vortex, Sirius, Santraginus 5, Kakrafoon, Han Wavel, Krikkit, Effa, Striterax, Dalforsas, Preliumtarn, QQQ 7 Active J Gamma, Census, Mars, Venus, Sesefras Magna, Brequinda, Golgrafincham, Planet of Preliumtarn, Frastra, Pluto, Persephone, Neptune, The planet of Now What, Stavromula Beta 4, Lamuella, Grebulons, Planet Ten*. Як видно з фактичного матеріалу, узуальні назви планет вживаються одночасно з оказіональними й екзотичними космонімами. Ступінь екзотичності цих космопоетонімів відрізняється, поряд з надзвичайно малозрозумілою назвою *QQQ 7 Active J Gamma* зустрічаємо онім *The planet of Now What*, який створено з узуальних компонентів, але його значення не стає від того зрозумілішим, тому автор надає до цього пояснення: «*The planet of Now What had been named after the opening words of the first settlers to arrive there after struggling across light years of space to reach the furthest unexplored outreaches of the Galaxy. The main town was called Oh Wel*» [15, с. 527];

2) астропоетоніми — власні назви зірок (загальна кількість — 13): *Sol, Barnard's star, Alpha Proxima, Alpha Centauri, The Frogstar, The Frogstar World A, The Frogstar World B, The*

Frogstar World C, Ysllodins, The Pole Star, Zondostina, Xaxis, The Sun. Серед астропоетонімів знаходимо узуальні космоніми на кшталт *Alpha Centauri* чи *The Sun*, а також оказіональні власні назви, які мають різний ступінь екзотичності. Найнезвичніші іменування зірок супроводжуються поясненнями, наприклад: *Ysllodins* — «*the star around which most of the Galaxy's major insuarance underwriters live, or rather lived*» [15, с. 247]; *Zondostina* — «*The star the size of a brilliant biscuit crumb he could see in the distance was Zondostina, or as it was known on the world from which the rather stilted, sing-song voice was being received, Pleiades Zeta*» [15, с. 386];

3) **галактикопоетоніми** — власні назви галактик у художньому мовленні (загальна кількість — 5), а також туманностей (2 одиниці): *The Imperial Galaxy, Bostablon, Galactic Sector ZZ 9 Plural Z Alpha, The Western Galaxy, Eezeereed; The Horsehead Nebula, The Axel Nebular*;

4) **констеллопоетоніми** — власні назви сузір'їв (загальна кількість — 3): *Virgo, Capricorn, Ursa Minor*. Ці оніми є узуальними, широковідомими назвами;

5) **сателітопоетонім**, який слід термінувати **сателітопоетонім** — літературно-художня власна назва супутника: *The Moon*.

Через жанрову спрямованість аналізованого твору та, особливо, його тематику бачимо надзвичайно високий ступінь насиченості космонімічного сектору поетонімосфери роману. З одного боку, космопоетоніми номінують звичний світ людей, який було знищено за сюжетом твору. Сюди відносяться узуальні планетопоетоніми, астропоетоніми, констеллопоетоніми й сателітопоетонім. Інший підсектор, значно обсяжніший, охоплює інші світи, причому космопоетоніми, які до нього входять, можна розподілити на два класи: створені людьми чи нелюдьми, що відбивається у використанні в цих онімах узуальних компонентів. Співвідношення зазначених підгруп можна унаочнити в наступній таблиці:

Таблиця 1

Співвідношення космопоетонімів, створених різними расами

	Номіновано людьми	Номіновано переселенцями	Номіновано представниками інших світів	Загальна кількість
планетопоетоніми	7	5	27	39
астропоетоніми	4	6	3	13
галактикопоетоніми	—	2	5	7
констеллопоетоніми	3	—	—	3
сателітопоетоніми	1	—	—	1
усього	15	13	35	63

Висновки. Стає зрозумілим, що значна доля космонімічного сектору аналізованого твору є відбитком умовної номінованості представників інших світів, що становить 55,55 %. Це контрастує із власне земною космонімією, яка складає 23,8 %. Таким чином, ми краще розуміємо важливу роль, яку відіграють космопоетоніми в тканині художнього твору, а авторів вдається створити автентичний фантастичний світ.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у вивченні функціонування космопоетонімії на широкому англословному науково-фантастичному матеріалі із залученням їх денотатно-квалітативної класифікації.

Література

1. Буевская М. В. Поэтонимосфера художественного текста : [монография] / М. В. Буевская. — К. : ИД Дм. Бураго, 2012. — 286 с.
2. Карпенко Ю. А. Названия звёздного неба. — 3-е изд., испр. и доп. — М. : Либроком, 2010. — 184 с.
3. Кушляк Л. Власні назви у фантастичному романі Олега і Валентина Авраменків «Жменя вічності» [Електронний ресурс] / Л. Кушляк // Режим доступу : <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4928>
4. Кушляк Л. Власні назви у фантастичній повісті Олеса Бердника «Поza часом і простором» [Електронний ресурс] / Людмила Кушляк // Режим доступу : <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4928>
5. Кушляк Л. Власні назви у фантастичній повісті Володимира Владка «Фіолетова загибель» [Електронний ресурс] / Людмила Кушляк // Режим доступу : <http://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/view/602>
6. Рут М. Э. Русская народная астрономия / М. Э. Рут. — Свердловск, 1987. — 265 с.
7. Серебрякова В. В. Концептуалізація поетонімосфери циклу романів С. Мейер «Сутінки» : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / В. В. Серебрякова. — Одеса, 2016. — 178 с.
8. Стафеева О. В. Естественнаучное и филологическое знание как объект лингвистической категоризации : Космонимы «Солнце» и «Луна» в контексте языка и культуры : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. В. Стафеева. — М., 2003. — 174 с.
9. Торчинський М. М. Власні назви космічних об'єктів / М. М. Торчинський // Мовні і концептуальні картини світу : [зб. наук. праць]. — К. : ВПЦ «Київський університет», 2008. — Вип. 24. — Ч. 3. — С. 311–315.
10. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01 / Михайло Миколайович Торчинський. — К., 2010. — 502 с.
11. Українське небо. Студії над історією астрономії в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.iarpm.lviv.ua/12/ ukr_sky/ ukr_sky-1/index.html

12. *Українське небо 2*. Студії над історією астрономії в Україні. — Львів : Ін-т прикладних проблем механіки і математики, 2016. — 669 с.
13. *Фомина Л. Ф.* Тайный смысл их царственных имён / Л. Ф. Фомина. — Одесса : Астропринт, 2015. — 166 с.
14. *Allen R. H.* *Star Names. Their Lore and Meaning* / R. H. Allen. — New York : Dover Publications, 1963. — 563 p.
15. *Adams D.* *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy* [Електронний ресурс] / D. Adams // URL : http://www.ebooktrove.com/top_ten/Douglas_Adams_The_Hitchhiker_Triology_5Books1ShortStory.pdf

References

1. Buevskaya, M. V. (2012), *Poetonymic sphere of art text [Poetonimosfera khudozhestvennogo teksta]*, Dmitry Burago Publishing House, Kiev, 286 p.
2. Karpenko, Yu. A. (2010), *Titles of starry sky [Nazvaniya zvezdnogo neba]*, Librocom, Moscow, 184 p.
3. Kushlak, L. A. (2011), «Proper names in fiction novel «Handful of eternity» by Oleg and Valentin Avramenko» [«Vlasni nazvy u fantastychnomu romani Olega i Valentyna Avramenkiv «Zhmenja vichnosti»»], available at : <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/>.
4. Kushlak, L. (2011), «Proper names in the fantastic story «Beyond time and space» by Oles Berdnyk» [«Vlasni nazvy u fantastychnij povisti Olesja Berdnyka «Poza chasom i prostorom»»], available at : // <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/>.
5. Kushlak, L. (2011), «Own titles in the fantastic story «Purple death» by Volodymyr Vladko» [«Vlasni nazvy u fantastychnij povisti Volodymyra Vladka «Fioletova zagybel'»»], available at : <http://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/view/602>.
6. Ruth, M. E. (1987), *Russian folk astronomy [Russkaja narodnaja astronomija]*, Sverdlovsk, 265 p.
7. Serebryakova, V. V. (2016), *Conceptualization of poetonymic sphere in a series of novels «Twilight» by S. Meyer : Thesis [Konceptualizacija poetonimosfery cyklu romaniv S. Mejer «Sutinky» : dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.04]*, Odessa, 178 p.
8. Stafeeva, O. V. (2003), *Natural and philological knowledge as an object of linguistic categorization : Kosmonyms «the Sun» and «the Moon» in the context of language and culture : Thesis [Estestvennonauchnoe i filologicheskoe znanie kak objekt lingvisticheskoj kategorizacii : Kosmonimy «Solnce» i «Luna» v kontekste jazyka i kul'tury : dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.04]*, Moscow, 174 p.
9. Torchynskij, M. M. (2008), «Proper names of space objects», *Language and conceptual world view [«Vlasni nazvy kosmichnykh ob'ektiv», Movi i konceptual'ni kartyny svitu]*, Kyiv University, Kyiv, vol. 24, # 3, pp. 311–315.
10. Torchynskij, M. M. (2010), *Structure Typology and Functioning of Personal Names in the Ukrainian Language, Thesis [Struktura, tipologija i funkcionuvannja onimnoi' leksyky ukrai'ns'koi' movy : dys. ... dokt. filol. nauk : 10.02.01]*, Kyiv National University, Kyiv, 502 p.
11. «Ukrainian sky. Studies on the history of astronomy in Ukraine», (2015), [«Ukrai'ns'ke nebo : Studii' nad istorijeju astronomii' v Ukrai'ni»], available at: http://www.iapmm.lviv.ua/12/ukr_sky/ukr_sky-1/index.html
12. «Ukrainian sky 2. Studies on the history of astronomy in Ukraine», (2016), [«Ukrai'ns'ke nebo 2, Studii' nad istorijeju astronomii' v Ukrai'ni»], Institute of Applied Problems of Mechanics and Mathematics, Lviv, 669 p.
13. Fomina, L. F. (2015), *The secret meaning of their royal names [Tajnyj smysl ikh carstvennykh imen]*, Astroprint, Odessa, 166 p.
14. Allen, R. H. (1963), *Star Names. Their Lore and Meaning*, Dover Publications, New York, 563 p.
15. Adams, D. (2001), «The Hitchhiker's Guide to the Galaxy», available at : http://www.ebooktrove.com/top_ten/Douglas_Adams_The_Hitchhiker_Triology_5Books_1ShortStory.pdf

ПОЛЯНИЧКО Олеся Дмитриевна,

аспирант кафедры грамматики английского языка Одесского национального университета имени И. И. Мечникова, Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; тел.: +38 067 7860843; e-mail: kella89@rambler.ru; ORCID ID: 0000-0001-6262-241X

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ КОСМОПОЭТОНИМОВ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ РЕЧИ

Аннотация. Статья посвящена исследованию англоязычных художественно-литературных имён, обозначающих естественные небесные объекты — космопоэтонимы. **Цель** данной статьи — установить особенности функционирования космопоэтонимов в художественной речи. **Объектом** исследования были выбраны англоязычные космонимы, **предметом** — их номинативно-денотатная классификация. **Материалом** исследования послужили космонимы романа Д. Адамса «The Hitchhiker's Guide to the Galaxy» («Автостопом по Галактике») общим количеством 63 единицы. Среди космопоэтонимов в исследуемом романе были выделены: планетопоэтонимы — имена планет (общее количество — 39); астропоэтонимы — имена звёзд (13); галактикопоэтонимы — имена галактик (5) и туманностей (2) в художественной речи; констеллопоэтонимы — имена созвездий (3); сателитоним, который следует терминологически как сателитопоэтоним — литературно-художественное собственное имя спутника (1). **Выводы.** Становится понятным, что значительная часть космонимичного сектора (в представлении автора) отражает условное номинотворчество представителей других миров (55,55 % единиц). Эти космонимы контрастируют с собственно земной космонимией, составляющей в романе 23,8 %. Таким образом, космопоэтонимы играют важную роль в структуре художественного произведения, с их помощью автору удаётся создать аутентичный фантастический мир. **Перспективы дальнейших исследований** направлены на изучение функционирования космопоэтонимии на широком англоязычном научно-фантастическом материале с расширением её денотатно-квалитативной классификации.

Ключевые слова: литературная ономастика, поэтонимосфера, космопоэтоним, планетопоэтоним, астропоэтоним, галактикопоэтоним, констеллопоэтоним, сателитопоэтоним.

Olesya D. POLYANYCHKO,

PhD student of English Grammar Department of Odessa I. I. Mechnikov National University; 24/26 Francuzskiy blvd., Odessa, 65058, Ukraine; tel.: +38 067 7860843; e-mail: kella89@rambler.ru; ORCID ID: 0000-0001-6262-241X

PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF COSMOPOETONYMS IN ARTISTIC SPEECH

Summary. The article studies the English artistic and literary proper names to denote natural celestial objects — cosmopoetonyms. The *purpose* of this paper is the establishment of the functioning of cosmopoetonyms in artistic speech. As the *object* of study English cosmopoetonyms were chosen, as the *subject* — their nominative-denotative classification. As the research *materials* cosmopoetonyms of D. Adams' novel «The Hitchhiker's Guide to the Galaxy» serve, total amount of 63 units. In the studied literary work such cosmopoetonyms were singled out: planetopoetonyms — proper names of planets (total — 39); astropoetonyms — proper names of stars (the total amount — 13); galactopoetonyms — the names of galaxies in artistic speech (5) and nebulae (2); constelopoetonyms — proper names of constellations (3); satelitonym that should be termed as satelitopoetonym — literary and artistic proper name of the satellite (1). **Conclusions.** It becomes clear that much of the cosmopoetonymic sector of the analyzed work is a reflection of alleged name creation of the literary representatives of other worlds, that is 55.55 %, which contrasts with the Earth cosmonyms, which constitute 23.8 %. So cosmopoetonyms play an important role in the structure of the artistic work, they help the author to create the authentic fantasy world. **Prospects for further research** suggest the study of cosmopoetonyms on a wide English-language sci-fi material with the special attention given to the denotative-qualitative classification.

Key words: literary onomastics, poetonymic sphere, cosmopoetonym, planetopoetonym, astropoetonym, galactopoetonym, constelopoetonym, satelitopoetonym.

Статтю отримано 6.12.2016 р.

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2017.27.107949>

УДК [811.161.1+811.111]'27'373.45«15/18»

СТЕПАНОВ Евгений Николаевич,

доктор филологических наук, заведующий кафедрой русского языка Одесского национального университета имени И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; тел. : +38 (048) 7762277; e-mail: rus_lang@onu.edu.ua; ORCID ID: 0000-0002-5441-9822; SPIN-code: 8665-0882

ЛЮ Цзин (刘静),

магистрант кафедры русского языка Одесского национального университета имени И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; тел. : +86 1305387899; e-mail: liujing365@hotmail.com; ORCID ID: 0000-0001-5259-0899

СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫЕ ФАКТОРЫ ЛЕКСИЧЕСКИХ ЗАИМСТВОВАНИЙ ИЗ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В РУССКИЙ В ПЕРИОД ДО XX ВЕКА

Аннотация. *Цель* статьи — установить социально-культурные основания процесса заимствования лексических единиц из английского языка в русский в XVI–XIX веках. *Объект* исследования — лексические англицизмы, заимствованные русским языком до XX века. *Предмет* изучения — причины этих заимствований и их освоения в русском языке. *Материалом* для исследования послужили около 300 лексем, извлечённых из словарей. При исследовании материала были использованы социолингвистический, описательный, количественный *методы*, а также методы семантического и прагматического анализа. В *результате* научной работы были выявлены группы англицизмов, появившихся в русском языке до XX века, установлены причины появления многих из них в разные эпохи русско-английских языковых контактов. Авторы пришли к следующим *выводам*. Лексические заимствования из английского языка в русский до начала XVIII века носили эпизодический характер. Это были безэквивалентные для российского общества той эпохи слова, которые называли специфические социальные, культурные, политические, исторические реалии Англии. В XVIII веке в русском языке наметились контуры системы лексических заимствований из английского языка. Кроме страноведческих заимствований, появились англицизмы, именующие новые для русского социума той эпохи понятия кораблестроительного, судоводительского, метрологического, военного дискурсов, режиссуры — социально-политического и инновационно-технологического. В этих сферах Великобритания имела ряд особенностей. Они стали причиной заимствований в русский язык. В XIX веке в русском языке сформировалась полноценная система лексических англицизмов, на основе которой можно определить систему социально-культурных достижений Великобритании и других англоязычных стран. Во внедрении этих достижений российское общество испытывало потребность. Особо ценными были успехи в области кораблестроения, судовождения, портового хозяйства, науки, промышленности, экономической и финансовой деятельности, торговли и предпринимательства. Важным стал также опыт социальных и гуманитарных исследований, политический опыт Великобритании и США. В России успешно внедрялся спорт и другие формы